

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4821/2020
24.02.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић, Бисерке Живановић, Јелице Бојанић Керкез и Божицара Вујичића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа Јован Мићић, адвокат из ..., против тужене „Војвођанске банке“ АД Нови Сад, коју заступа пуномоћник Никола Недељковић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 178/20 од 07.07.2020. године, у седници већа одржаној 24.02.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 178/20 од 07.07.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Вишег суда у Ужицу Гж 178/20 од 07.07.2020. године, **ОДБИЈА** жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ужицу П 563/19 од 27.11.2019. године, а захтев тужене за накнаду трошкова поступка по жалби **СЕ ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужилци накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 38.336,05 динара, у року од 15 дана.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П 563/19 од 27.11.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је одредба уговора о стамбеном кредиту за куповину непокретности број ../08 од 21.10.2008. године, из члана 4. тачка 1. четврта алинеја, којом је тужилца као корисник кредита преузела на себе обавезу да пре пуштања кредита у коришћење плати премију осигурања код Националне корпорације за осигурање кредита у износу од 1,75% од износа кредита, апсолутно ништава. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци по основу неоснованог обogaћења, исплати износ од 84.180,22 динара, са законском затезном каматом по Закону и висини стопе затезне камате, почев од 22.10.2008. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године према Закону о затезној камати, па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка плати износ од 39.034,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, па до коначне исплате, док се већи захтев за трошкове од досуђеног до траженог, за износ од још 18.000,00 динара одбија.

Пресудом Вишег суда у Ужицу Гж 178/20 од 07.07.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом, другом и обавезујућем делу става трећег изреке и одбијен тужбени захтев тужиле да се утврди да је одредба уговора о стамбеном кредиту за куповину непокретности број ../08 од 21.10.2008. године, из члана 4. тачка 1. четврта алинеја, којом је тужилца као корисник кредита преузела на себе обавезу да пре пуштања кредита у коришћење плати премију осигурања код Националне корпорације за осигурање кредита у износ од 1,75% од износа кредита, апсолутно ништава, као неоснован, као и захтев да се тужена обавезе да тужилци по основу неоснованог обогаћења исплати износ од 84.180,22 динара, са законском затезном каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 22.10.2008. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године према Закону о затезној камати, па до коначне исплате, као неоснован и обавезана тужилца да туженој на име трошкова поступка плати износ од 33.767,00 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженој плати 22.534,00 динара на име трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/2014), за одлучивање о ревизији као о изузетно дозвољеној, имајући у виду да тужилца ревизијом указује на другачије одлуке апелационих и виших судова у односу на правни став исказан у побијаној одлуци, због чега постоји различито поступање судова о истој правној ствари што указује на потребу одлучивања о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе, услед чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и нашао да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању странке су 21.10.2008. године, закључиле Уговор о стамбеном кредиту за куповину непокретности. Чланом 4. тачка 1. алинеја четири уговора је предвиђено да тужилца као корисник кредита преузима обавезу да пре пуштања кредита у коришћење плати премију осигурања код Националне корпорације за осигурање кредита у износу од 1.75% од износа кредита. Приликом реализације наведеног кредита тужена је тужилци обрачунала и наплатила накнаду за обраду захтева код НКОСК од 2.459,54 динара дана 14.10.2008. године и накнаду за премију осигурања код НКОСК од 81.720,68 динара дана 22.10.2008. године, односно накнаде у укупном износу од 84.180,22 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену на исплату досуђених износа на име стеченог без основа, по основу наплаћене накнаде за обраду захтева и премије осигурања код НКОСК, применом члана 210. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев тужиле, оценивши да је тужиле била јасна структура, као и висина ових трошкова, па је из ових разлога и оспорена одредба уговора о кредиту законита.

Врховни касациони суд је оценио да се ревизијом основано указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима, прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором.

Одредбом члана 43. Закона о банкама („Службени гласник РС“ 107/05), прописано је да централна банка може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Дакле, уговарање обавезе да једна уговорна страна сноси трошкове друге уговорне стране није противно члану 1065. ЗОО, али се такво уговарање не може посматрати независно од општих начела ЗОО, имајући у виду да је банка финансијска стручна и доминантна уговорна страна. Тако, начело аутономије воље из члана 10. закона претпоставља да би у таквој ситуацији клијент банке имао слободу уговарања само уколико зна врсту и висину трошкова банке за које се обавезао да ће их сносити. Начело равноправности странака из члана 11. истог закона, подразумева да је у том случају кориснику кредита дата могућност да се упозна са врстом и ценом трошкова банке које се уговором на њега преваљује и да процени да ли су ти трошкови заиста учињени, или ће бити учињени, да ли је њихова цена одговарајућа, или се произвољно наплаћује. Начело савесности и поштења из члана 12. истог закона, захтева да уговарање обавезе плаћање трошкова банке, треба ба садржи спецификацију трошкова и њихове висине, да би се избегла могућност злоупотребе у реализацији ове уговорне обавезе, односно могућност да банка наплати више пута исти трошак, односно да наплати и трошкове које уопште није имала, као и да предмет такве обавезе учини одређеним сходно члану 46. закона. Начело из члана 15. истог закона, захтева да странке у заснивању уговорних односа полазе од начела једнаке вредности узајамних давања.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да је наведена одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО. Наиме, трошкови накнаде за обраду кредитног захтева код НКОСК према тарифнику НКОСК, као и накнада од 7,5% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код ове корипорације, нису јасно исказани, нити дефинисани. У Плану отплате кредита, као ни у уговору о кредиту, није прецизирано на шта се односе трошкови обраде кредитног захтева и премије осигурања, нити зашто се трошак премије исказује у процентуалном износу за износ одобреног кредита. Структура тих трошкова није одређена, нити је кориснику кредита била позната у време закључења уговора. Таквим уговарањем банка је поступила супротно начелима из чл. 10. 11. и 15. ЗОО, те је спорна уговорна одредба супротна члану 1065. ЗОО, из кога произлази да нема основа да банка посебно и додатно наплаћује још један вид

своје услуге, означавајући га као трошак (накнада) обраде кредитног захтева и премије осигурања, јер све своје услуге наплаћује кроз уговорену камату на дати износ кредита.

Уговорне стране у уговорима за осигурање кредита су НКОСК и пословне банке, у складу са одредбама Правила пословања НКОСК од 12.02.2004. године, па је у погледу ове врсте накнаде, уговор о кредиту противан и начелу савесности и поштења и добрих пословних обичаја, јер не садржи обавештење за тужиоца као корисника кредита о условима активирања обезбеђења у виду осигурања сопственог потраживања, садржини уговора о осигурању кредита, као и о статусу корисника кредита који није уговорна страна тог уговора.

Према томе, како су наведени трошкови обраде кредитног захтева и премије осигурања од тужиоца као корисника кредита додатно наплаћени пре пуштања кредита у коришћење, то је првостепени суд правилно тужену обавезао да тужиљи исплати досуђени износ на име стицања без основа, применом члана 210. ЗОО, са каматом од стицања у смисли члана 214. ЗОО.

Из наведених разлога, другостепена пресуда је преиначена, одбијена жалба тужене и потврђена првостепена пресуда, сагласно члану 416. став 1. ЗПП, те одлучено као у ставу другом изреке.

Имајући у виду да тужена није успела у поступку по жалби, то је одбијен и њен захтев за накнаду другостепених трошкова.

Тужиља је успела у поступку по ревизији, па јој применом члана 153. и 154. ЗПП, припадају трошкови поступка у износу од 38.336,05 динара, и то за састав ревизије износ од 12.000,00 динара на основу Тарифног броја 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени Гласник РС“ број 121/12 и 99/20) и трошкови судских такси на ревизију и одлуку по ревизији у износу од 26.336,05 динара, према Тарифном броју 1. и 2. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени Гласник РС“ број 28/94 ... 95/18). На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић